

Ogromnost je odpovedala

V sredo in četrtek preteklega tedna je ostalo največje ameriško mesto, New York, 25 ur popolnoma brez elektrike, v »črni temi«. Ne le, da ni bilo luči in toka za radio in televizijo, ampak tudi ne za vse drugo. Dvigala so obtičala, kjer so ravno bila (in New York je mesto donebnikov!), podzemeljska železnica je obstala, enako vsa druga vozila na električni tok, voda ni tekla iz pip, ker so obstale črpalke in ni bilo pritisaka. Gospodarsko življenje je dejansko zastajalo in v »črni temi« so ostali ljudje doma, razživele pa so se človeške podgane. Mladi črnici, ki po pravici ali krivici trpijo na kompleksu zatiranja in manjvrednosti, so si dali duška s plenjenjem trgovin in z drugimi oblikami nasilja, in temo so seveda pridno izkoristili vsakovrstni beli gangsterji. Statistiki navajajo vrtoglave številke škode tako zaradi izpada električnega toka kot zaradi plenjenja. V spopadih s plenivci in nasilneži je bilo ranjenih okrog 200 policistov in aretiranih je bilo nekaj tisoč tatrov in nasilnežev.

Tehniki in politiki skušajo zdaj spraviti v sklad svoje teorije o vzroku te »črne« katastrofe, ki je že drugič zadela Združene države, a prvič zelo hudo tako velikansko mesto, kot je New York. Tehnične razlage vzrokov so različne, vendar vodijo do skupnega spoznanja, da je to očiten in značilen poraz »gigantizma«, poraz oboževanja ogromnosti, kar je bilo tako značilno za ameriško in ne samo ameriško družbo, kajti tudi Evropa je že dolgo drvela za istim ciljem: vse bi moralo biti veliko, čim večje, ogromno, od držav do gospodarskih podjetij in stavb. Z zaničevanjem in posmehom so gledali na male države in narode, na majhna podjetja, na majhna mesta, na majhne skupnosti vseh vrst, ter jim odrekli upravičenost. Vse se je zgedovalo po tistem, kar je bilo gigantsko, od »največjih sil na svetu« do mogočnih mednarodnih družb in donėbnikov. To je eden izmed vzrokov za propadanje obrtništva. Ta manija gigantizma pa se je začela razodevati kot tisto, kar je — iluzija in neumnost — že pred leti, zlasti z izbruhom petrolejske krize, ki je razkrila krhkost velikanskih industrijskih kompleksov in velikih držav v pogledu preskrbe z energijo, in je doživela zdaj očiten in otipljiv, znanstveno dokazljiv poraz tudi kot teorija.

Pokazalo se je, da vodi kopičenje ne le energije, ampak tudi kapitala, gospodarske in politične moči do nepričakovano negativnih učinkov. Velike države postajajo »nevladljive«, mnogi sektorji uprave in javnega življenja se spreminjajo v njih v kro-

(Dalje na 8. strani)

PO SKLENITVI PROGRAMSKEGA SPORAZUMA

Z veliko večino glasov je poslanska zbornica odobrila resolucijo, ki so jo bili predložili voditelji poslanskih skupin strank ustavnega loka in ki povzema vsebino programskega sporazuma med omenjenimi strankami. Pred glasovanjem so govorili politični tajniki vseh strank ustavnega loka in tudi ministrski predsednik Andreotti. Z izglasovanjem te resolucije se je dejansko zaključilo obdobje mrzličnih pogajanj med vsemi glavnimi italijanskimi političnimi silami in bi se moralo začeti novo poglavje v italijanski politični zgodovini.

V političnem pogledu je ta sporazum predvsem v tem pomemben, ker so po 30 letih komunisti prvič polnopravno sodelovali pri izoblikovanju novega vladnega programa in tudi prvič prevzeli neposredne odgovornosti za njegovo izvajanje. Priznati je torej treba, da so se korenito spremenili predvsem odnosi med italijanskimi političnimi strankami, kar je zlasti posledica dejstva, da je komunistična partija na zadnjih političnih volitvah okrepila svoj položaj in se ponovno izkazala za daleč najmočnejšo stranko od vseh levih političnih skupin in zlasti od socialistov. Partiji se sicer ni posrečilo postati stranka relativne večine, kajti to je ostala Krščanska demokracija, vendar je njena politična teža po volitvah takšna,

da je postala vsakršna politika brez njenega sodelovanja neučinkovita in dejansko jalova.

Berlinguer in njegovi najožji sodelavci so si torej od zadnjega partijskega kongresa do danes z uspehom prizadevali za postopno uresničevanje svojega glavnega cilja, in sicer za doseg tako imenovanega »zgodovinskega kompromisa«, se pravi za sklenitev zaveznitva med komunističnimi, socialističnimi in katoliškimi silami. Programski sporazum sicer še ne predstavlja takšnega zaveznitva, a je za komuniste prav gotovo prvi, otipljivejši korak na poti do njega.

Sedanje partijsko vodstvo se zaveda nevarnosti in tveganj, ki nastajajo znotraj stranke same zaradi nove politike, ki nikakor ni v skladu s tisto, ki je bila za partijo značilna toliko desetletij. Računati mora na negotovanje »konservativnega« dela svojih članov in volivcev, ki jim ne gre v glavo, čemu in zakaj je potrebno sodelovanje s tako »reakcionarno« stranko, kot je na primer Krščanska demokracija, ki je za mnoge partije še vedno tista politična formacija, ki jo je treba čimprej poraziti in s tem odvzeti odločilno besedo v italijanskem političnem, gospodarskem in družbenem živ-

(Dalje na 7. strani)

FORLANI O OSIMU

Zunanji minister Forlani je dal novo izjavo o izvajanju osimskih dogovorov med Italijo in Jugoslavijo ob ustoličenju parlamentarne komisije, ki mora proučiti vladne pooblaščne odloke.

V začetku govora je zunanji minister obravnaval predvsem vprašanja, ki se tičejo odškodnine italijanskim državljanom za razlastitve v bivši coni B. Vlada je določila nove višje koeficiente za odškodnino, ki je predvidena na podlagi zakona z dne 18. marca 1958. Zadevni pooblaščen odlok bo čimprej izročila parlamentarna komisija.

Na podlagi pooblaščenih odlokov — je rekel zunanji minister — se bodo pričela tudi številna javna dela in gradnja infrastruktur v Furlaniji-Julijski krajini. Gre za ceste, mejne bloke in pristaniško opremo. Pri tem je Forlani omenil avtoport pri Fernetičih na Tržaškem, mejno postajo in avtoport pri Štandrežu na Goriškem, ceste v

Brdih, jez na Soči ter načrt za vodno povezavo Jadrana z Donavo.

Glede načrta za prosto industrijsko cono na Krasu je Forlani potrdil, da so bile izrečene razne kritike. Pri gradnji cone — je dejal minister — bo treba upoštevati primernost izbranega področja, kar bo proučila italijansko-jugoslovanska paritetna komisija. Italijansko poslanstvo bo vodil profesor Vincenzo Cagliotti ter bodo v odpislanstvu zastopniki deželne uprave Furlanije - Julijske krajine in zainteresiranih krajevnih gospodarskih in socialnih kategorij in združenj.

Ob zaključku je Forlani spomnil, kako mora vlada v sodelovanju s parlamentarno komisijo odobriti na podlagi ratifikacijskega zakona pooblaščne odloke za izvajanje osimskih dogovorov v 18 mesecih po izmenjavi ratifikacijskih listin. Do izmenjave je prišlo v Beogradu 3. aprila 1977.

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 24. julija, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 10.30 nedeljski sestanek. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Pravljica o čudežni roži«, napisal Tone Penko. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Vanek in Drejček. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično, a ne preravno. 14.00 Poročila. 14.05 Operetna glasba. 14.35 Orkestri. 15.00 Nedeljsko popoldne. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 25. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.30 Obletnica tedna. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 Poročila. 17.05 Orkester Glasbene matice. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Čas in družba. 18.25 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 26. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Za mlade - Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina v zrcalu časa. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Demetrič Žebre: Bakanal. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 S Plečnikom po Italiji. 18.25 Zborovska glasba. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 27. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Slovenske žene. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 4.10 Mladina v zrcalu časa. 14.20 Glasba na našem valu. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Flavtist Miloš Pahor, pianistka Dina Šlana. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Koncert za harmoniko in podjetnika«. Radijska igra, napisal Pietro Formentini, prevedla Marjana Prepeluh. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 28. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Za mlade - Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Italijanski instrumentalni ansambel. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Obrazi slovenskega povojnega pripovedništva. 18.25 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 29. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Potresi. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina v zrcalu časa. 14.20 Glasba. 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Mario Zafred. Simfonija št. 3 (Spev Krasa). 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Štmaverski grad«. 18.25 Domači zvoki. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 30. julija, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.05 Tekmujte s Petrom (Jelka Danuš in Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Iz Beethovnovih del. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Kadar te zbudijo«. Radijska igra, napisal Miroslav Košuta. 17.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

EVROKOMUNIZEM PO CARRILLOVEM

»Če bi bil jaz na Dubčkovem mestu leta 1968 v Pragi, bi bil izdal ukaz za streljanje na sovjetske tanke. Dubček je bil dejansko pravi evrokomunist, čeprav takrat še ni bil skovan ta izraz.« Tako je izjavil v svoji razlagi evrokomunizma za televizijo tajnik španske komunistične stranke Carrillo. Poudaril je, kako evrokomunizem pomeni socializem plus demokracijo, pluralizem, splošno volilno pravico ter menjavanje strank na oblasti. Sovjetska država — je nadaljeval Carrillo — ni taka, kot so si jo zamišljali Marx, Engels in Lenin. Sovjetska zveza ni proletarska demokracija, čeprav tamkaj ni več kapitalistov. Oblast je v rokah le peščice ljudi ter je Sovjetska zveza tako avtoritarna država.

Cossiga o javnem redu

Notranji minister Cossiga je nekemu tedniku dal intervju, v katerem obravnava sedanjí položaj v državi ter programski sporazum med šestimi strankami ustavnega loka.

Cossiga zavrača kot kulturni snobizem izjave, katere so dali Sartre in razni drugi francoski intelektualci o položaju v Italiji. Položaj v Italiji — ugotavlja notranji minister — je vse kaj drugega kot položaj v vzhodnoevropskih državah, vstevši opozicijo in disidentstvo.

Enako Cossiga zanika, da se je Krščanska demokracija povezala s komunisti v škodo manjših strank. Pozitivno dejstvo, katero prinaša programski sporazum, je že to, da italijanski komunisti smatrajo sodelovanje s Krščansko demokracijo kot koristno za demokracijo, mir in svobodo, medtem ko so v preteklosti trdili, da je Krščanska demokracija izraz buržujskega razreda, mednarodnega kapitalizma in ameriškega imperializma.

Ob zaključku Cossiga opozarja na nevarnost, da javno mnenje meša kulturni razvoj s prevratništvom ter tako posredno daje roko Rdečim brigadam in napistom.

Carrillo je povedal, da mu je odprl oči dvajseti kongres sovjetske komunistične stranke. Takrat je Moskva zanj prenehala biti model, ki bi lahko združeval njegove upe. »Ta model se je zrušil in tedaj sem sam pri sebi prisegel, da bom v bodoče verjel le to, kar bom videl z lastnimi očmi,« je rekel Carrillo.

Tajnik španske komunistične stranke je nato opozoril, da ga hočejo ločiti od Berlinguerja in Marchaisa, čeprav Sovjetska zveza napada tudi italijansko in francosko komunistično stranko. Po drugi strani je povedal, da se ne strinja z Berlinguerjem, da je za demokracijo in socializem potrebno, da sta zaščitena od Atlantske zveze ter daleč od Moskve. Jaz — je rekel Carrillo — ne računam na atlantske tanke za nastop proti sovjetskim, marveč računam samo na špansko ljudstvo, da brani svojo neodvisnost.

Podobno se je izrekel za razdaljo od obeh blokov član češkoslovaške komunistične stranke za časa Dubčkovove praške pomladi Zdenek Mlynar. Kot podpisnik Listine 77 je moral zapustiti Češkoslovaško in je trenutno na obisku v Italiji.

»Pomen mednarodne sprave ni v ohranitvi statusa quo in absolutne hegemonije obeh svetovnih velesil, marveč v tem, da se dovoli evropskim narodom, vstevši Vzhodno Evropo, da uresničijo svoje težnje neodvisno ter brez tujega pritiska in tujih posegov,« je izjavil Mlynar agenciji ANSA.

Primer Češkoslovaške je po besedah Mlynarja tipičen. Tuja okupacija leta 1968 je prekršila vsa načela, katera so poudarile evropske države na konferenci v Helsinkih. Uveljavitev helsinških dogovorov mora pomeniti konec vsake tuje okupacije. Če hoče Sovjetska zveza z resnici izvesti helsinška načela, lahko to takoj dokaže na Češkoslovaškem.

Na Češkoslovaškem — je dodal Mlynar — smo že leta 1968 razumeli, da sovjetskega modela ni mogoče uporabiti v razvitih državah. Tega mnenja pa so tudi evrokomunisti, ki hočejo lastno pot v socializem.

POLITIČNI JETNIKI V ČILU

Vsadržavni tajnik zveze za osvoboditev narodov in priznanje njihovih pravic Piero Basso ter bivši župan čilskega mesta Valparaiso Vuscovich, ki živi kot begunec v Italiji, sta v Milanu obrazložila pobudo, katere glavni namen je doseči od čilskega vrhovnega sodišča, naj pojasni, kakšna je usoda 2.500 čilskih političnih jetnikov, ki so izginili neznanokam in o katerih čilski vojaški režim noče ničesar izjaviti ter celo zanika, da so bili aretirani. Ob tej priložnosti je Sergio Vuscovich govoril o političnem položaju v Čilu, rekoč, da so stranke Ljudske enotnosti in čilska Krščanska demokracija dosegle enotnost na operativni ravni, iz česar lahko sklepamo, da je 80 odstotkov čilskega prebivalstva proti vojaškemu režimu.

Vuscovich je dejal, da tudi v čilski vojski nastaja opozicija proti vojaški junti,

kar naj bi izhajalo iz dejstva, da je bilo ustreljenih več kot 2.000 častnikov, podčastnikov in vojakov. Bivši župan iz mesta Valparaiso je govoril v imenu organiziranih čilskih beguncev v 98. državah na svetu. Naglasil je, da je po njegovem treba pričakovati skorajšen konec čilskega fašističnega režima. V tej zvezi je opozoril tudi na novo stališče ameriške vlade do položaja v Čilu, potem ko je postal predsednik Združenih držav Jimmy Carter.

Sergio Vuscovich je povedal, da so čilske politične stranke določile tudi svoje stališče do kolaboracionistov. Kdor nima krvavih rok, temu bo lahko čilsko ljudstvo odpustilo. Kdor pa je zagrešil zločine, bo prišel pred sodišče. »Poznamo imena vseh, od letalca, ki je bombardiral predsedniško palačo, do človeka, ki je ubil predsednika Allendeja,« je dejal Vuscovich.

NE AMNESTIJA, AMPAK DOBRO SODSTVO

V rimskih vladnih in strankarskih krogih se vodijo živahne diskusije o predlogu za amnestijo za manjše prestopke zakonov, z namenom, da bi olajšali položaj v zaporih. Ječe so namreč polne zaradi počasnosti italijanskega sodstva. Na sodne obravnave je treba pogosto čakati cela leta. Mnogi obtoženci morajo do sodbe čakati v ječi. Ta prenapoljenost je še bolj zaostrila problem varnosti in reda v zaporih, kjer je zdaj mnogo levih in desnih teroristov, ki mislijo na pobeg in so pripravljeni na vse, da to dosežejo. V gneči, ki vlada v ječah, jih je seveda težko nadzorovati in zagotoviti varnost drugih jetnikov in zlasti pazniškega osebja.

Amnestija bi res vsaj začasno napravila več prostora v zaporih, toda hkrati bi to pomenilo spodbudo za kršivce zakonov in bi bilo krivično za tiste, ki so bili že, ali pa bodo v bodoče kaznovani zaradi enakih pre-

Jugoslovanski proračun za leto 1978 - 86 milijard

Po osnutkih, ki so jih pripravili odbori jugoslovanskega zveznega parlamenta in republik za proračun in finance, bo znašal državni proračun za prihodnje leto okrog 86 milijard novih dinarjev in bo tako za 15 odstotkov večji kot letošnji, glede na predvideno povečanje družbenega dohodka. Z novim proračunom bi radi tudi upočasnili »potrošniško dirko«, ki je zdaj hitrejša kot rast družbenega dohodka, kar povzroča neravnovesja v gospodarstvu in sistemu samoupravljanja, nesorazmerno naraščanje uvoza in seveda inflacijo, ki je postala zadnji čas spet akutnejša. To se pozna med drugim tudi pri dotoku jugoslovanskega denarja v Trst z »nakupovalnimi turisti«.

krškov, kakršni naj bi bili zdaj amnestirancem odpuščeni. To stališče do predloga za amnestijo prihaja do izraza v raznih strankah, tako v Krščanski demokraciji kot v komunistični stranki in tudi v drugih strankah. Tako torej stvar amnestije ni oziroma še ni politično vprašanje, ampak je predvsem moralno in tehnično vprašanje. Kaže pa, da bo ravno to zadnje najvažnejše in bo najbrž končno prevladalo, saj ni mogoče v kratkem času zgraditi ali urediti novih zaporov in povrh manjka tudi pazniško osebje zanje.

Veliko boljše pa bi seveda bilo, da bi

končno vlada, parlament in najvišja sodna oblast poskrbeli, da bi začelo sodstvo v redu in hitro delovati, pa tudi, da ne bi več zapirali malih in revnih prestopnikov zakonov za vsako malenkost, tudi če gre za prestopke po zastarelih pravnih in moralnih načelih, npr. proti privatni lastnini, tativine v veleblagovnicah, žalitve mestnih stražnikov(!) in podobno. Včasih morajo prebiti taki ljudje v zaporih dolge mesece, preden sploh pridejo pred sodnika, ne da bi se kdo brigal, kaj se med tem dogaja z njihovimi družinami, ki so ostale brez rednika. Kot znano, je nedavno napravila ena teh žrtev zastarelega pravosodja iz obupa samomor. V ječi je bil dotični zato, ker je zafrknil mestnega stražnika, ki ni hotel sprejeti od njega kozarca vina.

MIMO REPUBLIK?

V slovenskem tisku je bilo zadnji čas večkrat brati poročila o izrednem povečanju obtoka denarne mase v Jugoslaviji, t.j. da Narodna banka Jugoslavije tiska preveč novega denarja, kar seveda povečuje inflacijo. To kritično stališče Slovenije do denarne politike Narodne banke je prišlo značilno do izraza 19. t.m. v zboru republik in pokrajin v jugoslovanski zvezni skupščini. »Delo« je objavilo 20. t.m. naslednje poročilo svojega beogradskega dopisnika:

»Preden so v zboru republik in pokrajin prešli na glasovanje o potrditvi zaključnega računa Narodne banke Jugoslavije za leto 1976, je delegat Zoran Žagar v imenu delegacije skupščine SR Slovenije izjavil tole:

»Soglasje za potrditev zaključnega računa Narodne banke Jugoslavije za leto 1976 je dala skupščina SR Slovenije šele potem, ko je delegacija obvestila delegate zbora združenega dela, da je odbor zbora republik in pokrajin na kreditno-monetarni sistem sklenil: »da nadalje preučuje in presoja izvajanje politike primarne emisije, v tem okviru pa tudi vprašanja, na katera je opozorila delegacija skupščine SR Slovenije,

v skladu z ustavno funkcijo zbora republik in pokrajin o opravljanju politične kontrole nad izpolnjevanjem zveznih zakonov in izvajanjem začrtane politike«.

Skupščina SR Slovenije namreč meni, da so sklepi Narodne banke Jugoslavije sporni, kar zadeva njihovo pravno veljavnost glede na zakon o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank in avtonomnih pokrajin kakor tudi glede na politiko uporabe primarne emisije, ki jo je določila ta skupščina. Zaradi tega skupščina SR Slovenije, ko je prvič proučila zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1976, ni sklenila, da ga potrdi:

Ker je rezultate reševanja teh vprašanj mogoče vzeti v poštev pri zaključnem računu Narodne banke Jugoslavije za leto 1977, bomo glasovali za predlagani sklep.«

Kaže torej, da se Narodna banka Jugoslavije ne ozira dovolj na novi zakon o dolončanju njene denarne politike, pri katerem bi morale imeti važno besedo republike in bi brez soglasnosti vsake izmed njih ne smel biti sprejet noben važen sklep. Slovenija pa je, kot znano, že vedno proti inflacionistični politiki Narodne banke in ne-prestanemu tiskanju novega denarja, namesto da bi težave v gospodarstvu reševali z dejanskim plačevanjem dolgov in z večjo produktivnostjo ter izvozom.

—o—

TENG HSIAO PING REHABILITIRAN

Po zidovih v Pekingju so se pojavili lepaki, iz vsebine katerih je sklepati, da je bil Teng Hsiao Ping rehabilitiran. Na lepakih piše: »Veselimo se sklepa centralnega komiteja partije, naj se tovariš Teng Hsiao Ping ponovno imenuje za podpredsednika partije, podpredsednika vlade, podpredsednika vojaške komisije in za poveljnika glavnega stana narodno-osvobodilne vojske«.

Bivšega podpredsednika kitajske vlade Pinga so odstavili leta 1967 za časa kulturne revolucije, češ da se zavzema za kapitalistično politiko. Leta 1973 ga je ministrski predsednik Cuenlaj rehabilitiral, lani pa je bil ponovno odstavljen.

—o—

Španija je razvrednotila svojo pezeto za eno četrtino, s čimer je postala najcenejša turistična država.

BEGIN V WASHINGTONU

»Izrael teži po miru, moli za mir in bo naredil vse, kar je v njegovih močeh, da se vzpostavi mir. »Toda mir je tesno povezan z državno varnostjo«. S temi besedami je izraelski ministrski predsednik Menahem Begin v Beli hiši v Washingtonu nagovoril ameriškega predsednika Carterja. Begin je dejal, da prinaša v Washington popoln mirovni načrt, a je predsedniku Carterju posredno omenil, da se Izrael ne namerava umakniti z vsega zasedenega ozemlja ob zahodnem bregu Jordana, kjer bi lahko nastala nekakšna palestinska država. Begin je namreč dejal, da bi ustanovitev takšne države resno ogrožala izraelske državljane. V svojem govoru je predsednik Carter zelo pohvalil novo izraelsko vlado, ker je prejšnji mesec sklenila nuditi politično zavetje vietnamskim beguncem, ki jih je neka izraelska ladja na odprtem morju rešila gotove smrti. Teh beguncev ni hotela sprejeti nobena država. Carter je tudi pohvalil Izrael zaradi mirnega prehoda oblasti po letošnjih majskih političnih volitvah.

V zvezi z obiskom Menahema Begin v Washingtonu je glasilo sovjetske vlade »Izvestja« poudarilo, da je jasno, da ne glede na rezultat tega obiska niti Izrael niti Združene države niso pripravljene, da bi delovale za mir na Bližnjem vzhodu. Sovjetsko glasilo trdi, da se resničen mir na Bližnjem vzhodu lahko vzpostavi le tedaj, ko se bodo izraelske sile umaknile z arabskih ozemelj, ki so jih zasedle leta 1967. Ta umik mora zagotoviti — nadaljuje sovjetsko glasilo — spoštovanje neodvisnosti in varnosti vseh držav in ljudstev na Bližnjem vzhodu in hkrati mora omogočiti priznanje zakonitih pravic palestinskega ljudstva, vključno s priznanjem pravice do ustanovitve suverene palestinske države.

—o—

Zaradi deviznih zadržkov in zaradi druginje je letos šlo zelo malo Italijanov na počitnice v tujino. Na cestah v Avstriji in drugod skoro ni videti italijanskega avta. Italijani se zelo pritožujejo nad druginjo v jugoslovanskih obmorskih krajih in v Avstriji, Švici in Franciji.

Strahotna prometna nesreča

Trst in bližnja okolica sta še vedno pod globokim vtisom strahotne prometne nesreče, ki se je pripetila v ponedeljek, 18. t.m., nekaj po 13. uri na tržaški obalni cesti v bližini Grljana. Ljudje se nikakor ne morejo sprijazniti z dejstvom, da se je kar 14 ljudi moralo nepričakovano in za vedno posloviti od tega sveta. Takšne nesreče ne pomnijo na tržaških cestah in spomin starejših se nujno vrača v vojno leta 1944, ko je Trst prvič postal tarča zavezniških bomb, ki so terjale smrt več desetih ljudi.

Medtem ko pišemo, se avtobus podjetja SAITA še vedno nahaja v vinogradu, kakih 12 metrov pod obalno cesto, kamor je treščil, potem ko je trčil v avtomobil, ki je pripeljal iz nasprotne smeri in ki ga je vozila Licia Ferrari - Benussi. Ta je pri nesreči izgubila življenje, a se zdi, da je tudi zakrivila smrt potnikov v avtobusu, ker je vozila preveč po levi strani ceste. Stanje 35 ranjencev se je v zadnjih dneh znatno izboljšalo, le ena piletna ženska se še vedno bori s smrtjo.

Poznavavci razmer opozarjajo, da bi katastrofa lahko bila še večja, če bi do nesreče prišlo med šolskim letom, saj je znano, da se mnogi dijaki in dijakinje iz nekaterih tržaških okoliških vasi vračajo domov prav s tem avtobusom. S tem avtobusom običajno potujejo tudi številna dekleta, ki so zaposlena v tržaških trgovinah, te pa so ob ponedeljskih zaprte.

Nekaj žrtev so pokopali danes (četrtek), ostale pa bodo položili k večnemu počitku jutri ali pojutrišnjem. Ker je ta nesreča zlasti hudo prizadela prebivavstvo devinsko-nabrežinske občine, je tamkajšnja občinska uprava proglasila za četrtek dan žalovanja. Na vseh občinskih in javnih poslopih so bile razobešene zastave na pol droga, trgovci pa so v znak žalovanja zaprli svoje trgovine za pol ure.

Tudi naš list izreka hudo prizadetim družinam globoko občuteno sožalje, ranjencem pa želi, da bi čimprej okrevali.

SOZALJE

Tajništvo Slovenske skupnosti za občino Devin-Nabrežina izreka ob hudi prometni nesreči, ki se je pripetila pri Grljanu in ki je tako hudo prizadela s smrtnimi žrtvami zlasti našo občino, globoko občuteno sožalje prizadetim družinam, ranjencem pa vošči čimprejšnje okrevanje.

PREJELI SMO:

Odprto pismo g. Tonetu Bedenčiču

Ne zamerite, če se oglašamo, kljub temu, da nam je znana vaša prevelika skromnost ter boste tega pisma vse prej kot veseli. Toda ne moremo si kaj, da ne bi vsi udeleženci skupinskega romanja v Francijo pred dobrim tednom dni, posebej pa seveda vsi, ki smo bili v avtobusu, ki ste ga vodili vi, izrekli posebne zahvale našemu »gospodu Tonetu«, mladostnemu in simpatičnemu vodiču, ki nas je zadovoljil ne samo kot odličen organizator in kot vodič, ki je znal povedati dovolj (in ne preveč ali premalo) o pravem času. In ki je znal skrbeti nevsiljivo tudi za duhovno stran romanja, pa tudi za zabavno stran, pa naj je prevzel vodstvo, ko je šlo za petje, ali pa za smešnice. Znal je tudi voditi družabno življenje med vožnjo in pri postankih, se smejati z nami in poskrbeti, da se ni nihče dolgočasil. Z eno besedo, naj smo bili stari ali mladi, vsi smo se pod njegovim vodstvom odlično počutili. Zato nam, gospod Tone, ne zamerite, da smo se vam hoteli zahvaliti tudi javno. Takšnih mladih duhovnikov potrebujemo.

Vsi iz avtobusa št. 4 na poti Aosta, Annecy, Ars, Taize, Cluny, Lyon, Grenoble La Salette

KOMISIJA ZA OSIMO

Zunanji minister Forlani je 19. t.m. umeštil medparlamentarno komisijo za izvajanje osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Komisijo sestavlja 15 senatorjev in 15 poslancev. Njena naloga je, da prouči besedilo pooblaščenih odlokov, s katerimi bo vlada skrbela za izvajanje italijansko-jugoslovanskega sporazuma. Predseduje ji krščansko-demokratski senator Sarti, podpredsednika pa sta komunistični poslanec Cuffaro in socialistični poslanec Fortuna. Njena tajnika sta republikanec Battaglia in socialdemokrat Scovacricchi. V komisiji so tako rekoč vsi parlamentarci iz dežele Fur-

lanije - Julijske krajine, kot na primer krščansko-demokratski poslanci Belci, Marocco in Santuz, komunista Baracetti in Migliorini, socialist Castiglione ter že imenovana poslanca Cuffaro in Fortuna. Poleg teh so v komisiji senatorji Giust, Tonutti, Jelka Gerbec, Bacicchi in Lepre.

NAŠE ČESTITKE

Na tržaški univerzi je 20. t.m. diplomiral iz elektronske inženjerije Marijan Jevnikar iz Trsta. Priscrčno mu čestitajo sorodniki in prijatelji. Čestitkam se pridružuje Novi list.

Trst - pusto mesto

Turisti se pritožujejo, da je Trst ob večerih zelo pusto mesto. Velika večina kavarn, restavracij in vseh drugih javnih lokalov zapre že med 20. in 21. uro, največ iz strahu pred nasiljem razgrajacev in delno tudi zaradi previsokih plačnih zahtevkov po sindikalnih pogodbah, kot trdijo lastniki in upravniki. Luči v izložbah ugasnejo že zelo zgodaj, nekateri pa jih sploh ne prižgejo, že izza časa petrolejske krize. Od tedaj so se vsi nekako navadili na to.

Opaziti je, da je ponehal tudi živahni avtomobilski promet, ki je bil svoj čas značilen za Trst še do polnoči. Ljudje so se vračali z izletov preko meje in v Furlanijo ali z raznih obiskov. Zdaj je na tržaških cestah že zgodaj mirno. S tem so zadovoljni vsi prebivalci ob najbolj prometnih cestah, ker imajo ponoči več miru. Toda mesto je izgubilo svoj veseli značaj in postalo mrko in neprijazno. Na cesto gre v poznih večernih urah le, kdor res mora, in še ta čimbolj pospeši korak.

NAJBOLJSI TERAN V REPNU

V Repnu se je zaključila tradicionalna razstava terana. Razstavljenih je bilo 16 vzorcev vina. Prvo nagrado je prejel Emil Škabar iz Repna 5, drugi Milan Križman iz Repna 128, tretjo pa Mirko Guštin iz Repna 54.

Izlet cerkvenega pevskega zbora z Opčin na Koroškem

V nedeljo, 17. julija je naš openski cerkveni pevski zbor »Sveti apostol Jernej« odšel na izlet, ki pomeni nekak zaključek pevske sezone, če lahko tako rečemo, ker cerkveni zbori ne poznajo zaključkov sezon in niti počitnic. Prisotni so pri vsaki nedeljski maši in pri vseh ostalih cerkvenih obredih, ki jih je med letom precej, to še zlasti pri pas na Opčinah, ki je slovenska župnija, čeprav pod asimilacijskim pritiskom. Zato ima zbor tudi velik narodnostni pomen.

Potem, ko smo leto za letom prirejali izlete v Slovenijo in tako spoznavali našo matično domovino, smo se letos po dolgem

presledku odločili spet za Koroško. Zakaj prav Koroško? Želeli smo s tem potrditi našo povezanost s tamkajšnjimi Slovenci, ki so posebno v teh dneh v boju za svoje pravice pod stalnim pritiskom avstrijske večine.

Naša pot je vodila v Slovenijo mimo Trziča, Podljubelja in Ljubelja v Rož. Najprej smo se ustavili v Svečah, da smo si ogledali galerijo našega kiparja prof. Gor-

(Dalje na 5. strani)

80-LETNICA GODBE V NABREŽINI

Nabrežinsko godbeno društvo je v nedeljo, 17. t.m., praznovalo 80-letnico obstoja. Za ta častitljivi jubilej je društvo povabilo v goste kar pet godbenih društev, in sicer iz Milj, s Proseka, iz Križa, Doberdoba in Postojne. Na igrišču športnega društva »Sokol« je vsako društvo imelo svoj koncert, na igrišče pa so vsi godbeniki prikorakali ob zvokih skupne koračnice.

Pred koncertom, ki se ga je udeležilo veliko število ljudi, je kratko spregovoril društveni predsednik Jože Pipan, ki se je spomnil vseh godbenikov, ki so umrli v zadnjem desetletju, ter izročil priznanja najstarejšima godbenikoma Nacju in Pavlu Pertotu ter zares požrtvovalnemu tajniku Milanu Pernarčiču. Ob tej priložnosti je izrekel priznanje tudi dirigentu Stanku Misleju.

S TRŽAŠKEGA

Izlet cerkvenega pevskega zbora z Opčin na Koroškem

nadaljevanje s 4. strani)

šeta. Sam nas je prijazno sprejel in razkazal svoja dela, za kar smo mu hvaležni. Pozneje smo v tamkajšnji cerkvi imeli peto sveto mašo, ki jo je daroval naš kaplan g. Pohajač. V pridigi je omenil naše brate koroške Slovence, njihov boj za obstanek na svoji zemlji in jim želel vso srečo in veliko uspeha.

Odpeljali smo se nato proti Celovcu in si ogledali ob Vrbskem jezeru »Minimundus«. Kosilo smo imeli v lepem slovenskem hotelu »Korotan« v Sekirah ob Vrbskem jezeru. Deležni smo bili res lepega sprejema in smo se od tam poslovili prav zadovoljni. Seveda smo po kosilu tudi zapeli nekaj pesmi, če smo že pevski zbor. Po zelo kratki vožnji smo se ustavili v Mariji na Otoku (Maria Wörth). Tam so nekateri šli z motornimi čolni po jezeru, drugi so se sprehajali po parkih, nekateri pa so se tudi kopali. Pred odhodom smo se zbrali v lepi Marijini cerkvi ter se z našo mogočno slovensko pesmijo »Marija skoz' življenje« poslovili in se nato odpeljali ob jezeru mimo Vrbe in Beljaka preko Ziljske in Kanalske doline ter srečno prispeli na Opčine.

A.V.

SKLAD ZA TRST

Tržaški poslanec Belci je predložil poslanski zbornici zakonski osnutek, ki predvideva nadaljnje desetletno podaljšanje Tržaškega sklada ter povišek letne dotacije slednjega od 9 milijard 700 milijonov na 15 milijard lir. Rok veljavnosti sklada zapade leta 1982, z odobritvijo Belcijevega predloga bi bil pa rok podaljšán do 30. junija 1992. S tem bi sklad dosegel 30-letnico obstoja. Belci predlaga, da bi pri upravljanju sklada lahko krili tudi večletne obveznosti na račun prihodnjih proračunov. Sklad naj bi v glavnem služil za financiranje razvoja tržaškega pristanišča, za poviške in šolske gradnje kot tudi za gradnjo stanovanjskih objektov.

—o—

NOVICE

Jutri, 22. julija, bodo obhajali v Sloveniji »dan vstaje«, v spomin, ko so počile leta 1941 v Sloveniji prve puške proti okupatorjem. To je v Sloveniji, kot znano, državni praznik.

Nekdanji socialistični župan vasi Cercedilla v Sierra de Guadarrama v Španiji se je 38 let skrival v kleti svoje hiše, da bi se rešil pred frankovci po njihovi zmagi. Šele zdaj je prilezel na dan. Za njegovo skrivališče je vedela samo žena. Španski tisk zdaj ugiba, zakaj ni zapustil skrivališča že pred leti, ko bi bil to lahko brez nevarnosti storil. Ali mu žena ni dala brati listov? Ali pa se je bil že tako navadil na tak način življenja?

Etna je začela spet bruhati, vendar tok lave ni nevaren za naseljene kraje. Bruhanje vulkana privlači turiste in je zanimiv spektakel zlasti ponoči.

Špeter Slovenov

Zaključek natečaja »Moja vas«

Z nagrajevanjem najboljših spisov se je v nedeljo, 3. t.m., zaključil že četrti natečaj »Moja vas«, ki so ga letos spet organizirali za otroke nadiških dolin. Prireditelj je bila v telovadnici srednje šole v Špetru Slovenov, obsegala pa je pisan kulturni program, ki so ga izvajali sami otroci in različne kul-

turne skupine. Posebej razveseljivo je, da so na letošnjem natečaju sodelovali učenci iz vseh predelov videmske pokrajine, kjer živijo Slovenci, tako iz nadiških dolin, Rezije in Kanalske doline.

Na zaključni prireditvi v Špetru so nastopili folklorna skupina iz Rezije, pevski zbor iz Šentlenarta, harmonikar Ližo Jusasa, pevski zbor »Pod lipo«, ki ga vodi Nino Specogna, ansambel »Popo« iz Šentlenarta, nato še mladi harmonikarji, ki jih uči Anton Birtič in skupina iz glasbene šole v Špetru. K uspehu natečaja so pripomogli tako številni posamezniki kot tudi ustanove, podjetja in organizacije. Poleg nagrajenih so vsi otroci dobili diplomu, manjše darilo ter knjižico »Vartac«, ki vsebuje večje število besedil v narečju in risbe, kar je delo samih beneških otrok. Knjižico je predstavil prof. Pavel Petričič.

Na letošnjem natečaju »Moja vas« je sodelovalo okrog 160 otrok, kar priča o živi uporabi slovenskih narečij v beneških dolinah, ki tudi s tem izpričujejo svojo samobitnost. Vsakoletno množično zanimanje za natečaj pa nas navaja k misli, da bi morali v osnovnih šolah Beneške Slovenije že v bližnji bodočnosti uvesti pouk domačega narečja, s pomočjo tega pa bi pozneje prešli tudi na učenje slovenskega knjižnega jezika. Menimo, da ni več daleč čas, ko bodo padle še zadnje ovire, ki preprečujejo uresničitev te zamisli. To bi pomenilo ugoditi eni od naravnih zahtev slovenskega prebivalstva, hkrati pa bi uvedba tega pouka pripomogla k ohranitvi in razvoju kulturnega bogastva, pomembnega za celotno deželo Furlanijo - Julijsko krajino.

—o—

NOVA ŠTEVILKA ŽUPNIJSK7GA VESTNIKA »UKVE«

Izšla je junijska številka župnijskega vestnika »Ukve« (druga letošnja). Poleg izvirnih člankov v slovenščini in italijanščini prinaša tudi ponatis člankov v nemščini in italijanščini, ki se tičejo dogajanja v Ukvah, zlasti gradnje nove šole z avstrijskim denarjem. Zdi se nam, da je vestnik s tem preveč narastel, kar povzroča, da ga marsikdo ne prebere tako skrbno, kot bi ga v drobnejši obliki, in tudi nekoliko preveč prestopa okvir župnijskega vestnika, s čimer si nalaga breme, ki ga bo težko za stalno vzdržal.

Novice z Goriškega

V oglejski baziliki je bila v nedeljo, 10. t.m., slovesnost ob 10-letnici ustoličenja sedanjega goriškega nadškofa msgr. Pietra Cocolina. Med mašo so eno berilo prebrali v furlanščini, drugo v slovenščini, nadškof pa je pridigal v italijanskem in slovenskem jeziku. Oglasila se je tudi skupina violin iz vasi Soča, ki je zaigrala pesem »Marija skoz' življenje«, žal pa zaradi premajhnega števila niso nastopili slovenski pevci.

Na zadnji seji krajevne konzulte v Štandrežu so med drugim razpravljali tudi o nameravani gradnji tovarnega postajališča na Jeromitišču, kjer bodo morali zaradi tega celo porušiti nekaj hiš. Hkrati bi to pomenilo uničenje večjega dela obdelovalne površine, zato je konzulta ponovila stališče domačinov, ki nasprotujejo gradnji na tem mestu. Štandrežci predlagajo, naj bi tovarno postajališče prenesli na slabo izkoriščene površine mirenskega letališča.

V sredo, 13. t.m., se je sestalo na izredni seji pokrajinsko tajništvo Sloveske skupnosti za Goriško. Na seji so ostro grajali stališče demokratske, republikanske in socialdemokratske stranke, ki so v deželnem svetu glasovale proti predlogu o ustanovitvi samostojnega šolskega okraja za slovenske šole.

V Podsobotinu, vasi blizu Štmavra na jugoslovanski strani Goriških Brd, se je v četrtek, 14. t.m., pripetila smrtna nesreča. Domačin Salvator Terčič se je s traktorjem odpeljal v breskov sodovnjak, zaradi drsenja pa se je vozilo prevrnilo in ga pokopalo pod seboj, kjer je takoj podlegel ranam. Znana Terčičeva družina iz Podsobotina je v zadnjih letih doživela že več hudih udarcev. Nesrečnemu Salvatorju Terčiču je pred kratkim utonil sin, lansko leto pa je kmalu po vrtnitvi iz Amerike, kjer je živel dalj časa, umrl njegov oče.

Z druge strani meje

Pevsko srečanje na Brjah

V nedeljo, 17. t.m., je bilo na Brjah na Vipavskem že drugo srečanje pevskega zbora, ki so ga pripravili člani domačega mešanega zbora »Anton Možina« s pomočjo tamkajšnjih organizacij in krajevnih skupnosti. Srečanja so se poleg domačega pevskega zbora udeležili še mešani zbor »Slovenec« iz Boršta, moški zbor Dol - Poljane, ženski zbor prosvetnega društva »Sloga« iz Črnega vrha, moški zbor iz Logatca in moški zbor iz Branika. Žal niso prispeli že napovedani pevci s Koroškega, kar je nekoliko okrnilo zamisel organizatorjev te prireditve, ki naj bi postala tradicionalno srečanje slo-

venskih pevcev iz matične domovine, Furlanije - Julijske krajine in s Koroškega. Kljub temu lahko zatrdimo, da je letošnje srečanje uspelo, kar je izpričalo kvalitetno petje nastopajočih, to pa se je potrdilo tudi v družabnem srečanju pevcev v prijetnem okolju prireditvenega prostora na prostem, kjer so se zadržali še dalj časa ob prijateljskem pomenku.

Slavnostni govornik na letošnjem pevskem srečanju na Brjah je bil znani družbeno-politični delavec dr. Joža Vilfan, spored pa je spretno povezoval prof. Tomaž Pavšič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova pesniška zbirka Milke Hartman

Za 75-letnico koroške pesnice Milke Hartman sta izdala Krščanska kulturna zveza in klub Mladje drobno zbirko njenih narečnih pesmi, ki nam prikazujejo njeno pesniško osebnost še z nove strani čeprav smo že doslej vedeli, da napiše ta simpatična koroška pesnica kdaj pa kdaj tudi kako pesem v narečju. Nekaj novega, skoro pravo presenečenje, pa pomeni ta drobna, po opremi kar preskromna knjižica tudi zato, ker so zbirke narečnih pesmi v slovenščini oziroma slovenski literaturi zadnjega stoletja skrajno redke. Naši slovničarji in jezikoslovci so nam vcepili sveto spoštovanje do knjižnega jezika in skoro pravo sovraštvo do narečij, tako da je prva stvar, ki se je naučijo šolarčki v prvem razredu osnovne šole, prav ta, da v šoli ne smejo več govoriti v narečju in da ga tudi ne smejo več uporabljati, kadar govorijo s kako izobrazeno osebo, v uradih in v politiki. Niti z Bogom ni dovoljeno govoriti v narečju. Kdor samo razodeva v svoji govorici vpliv narečja, je deležen zasmehovanja in neprestanega popravljanja, češ da se ne izgovarja »tako«, pač pa »tako«, namreč po knjižno, kakor so določili slovničarji. Nič zato, če ti potem odkrito priznajo — kot dejansko priznavajo — da sploh ne vedo, kako se slovenske besede pravilno naglašajo, ker so doma iz mest, kjer je govorica mešana in negotova, in da je vsaj polovica besednega zaklada knjižne slovenščine sestavljena iz izposojenk iz slovanskih jezikov in iz stare cerkvenoslovenščine.

Na to izjemnost oziroma izrednost te zbirke opozarja tudi koroški lingvist Pavel Zdovc v svojem uvodnem eseju oziroma »spremni besedi«, češ: »Ko se ob venčku narečnih pesmi Milke Hartmanove ozremo po sodobnem slovstvenem dogajanju na Slovenskem, ugotovimo na prvi pogled presenetljivo dejstvo, da gre za prav

redok pojav, izjemen tako v vseslovenskem kakor tudi zamejsko slovenskem merilu. Izredno tehtno in bogato pesniško snovanje na Slovenskem je to jezikovno sredstvo in raven obšlo v velikem ovinku. V spomin nam prihaja — hkrati z določenimi pridržki — le Branka Rudolfa »Žvegla potepuhova« (1960), ki sega po osnovnih prvinah osrednje štajersčine, zlasti pa se nam misli ustavi ob pesniški zbirki Marije Mitjotove »Souze in smeh« (1962) v svetoivanskem narečju tržaškega predmestja, z drugega konca slovenskega zamejstva, kjer je leta 1969 doživela še razširjeno in izpopolnjeno drugo izdajo.«

Pavel Zdovc potem omenja, kako priljubljena in razširjena je literatura v narečjih v Nemčiji, Avstriji, Švici in drugod. Šele v zadnjem času so začeli na Slovenskem Koroškem, kjer že imajo bogato tradicijo bukovištva v nareč-

ju, spet ceniti in gojiti narečje. Potem spregovori še o osebnosti in poeziji Milke Hartman.

Knjižica vsebuje dvanajst pesmi, katerih motivi so zajeti iz vaškega sveta in ljudskega življenja, vendar skozi prizmo osebnega, intimnega doživljanja, tako da gre za pravo, žlahtno poezijo, ne pa za kako verzificiranje. Pesmi preveva prisrčna toplina, hkrati pa imajo pravi ljudski ton, skoraj kot prave stare ljudske pesmi. Tako se na primer začne že kar prva pesem z naslovom »Mojcka«:

Mojcka sem, pavrška hčir.
Na svieti ni guerši nikir.
Vse furme znom dieve,
mom čosi tuj rieve,
a v srcu libiezen pa mir.

Kar pomeni:

Mojcka sem, kmečka hči.
Na svetu ni lepše nikjer.
Vse znam delat,
imam včasi tudi nadloge,
a v srcu ljubezen pa mir.

Pri branju teh pesmi imamo občutek, da prislušujemo ne le srcu in duši te današnje slovenske pesnice, ampak tudi nekdanjim generacijami koroških ljudi, vsej davni, pradavni zgodovini koroškega slovenstva

fj

NOVA REBULOVA KNJIGA

Pravzaprav gre za že večkrat omenjeno knjigo novel, ki bi bila morala iziti v času Kocbekove »afere«, pa je že natisnjena morala čakati na odjugo. No, zdaj je končno tu — v prodaji v Trstu bo v najkrajšem času.

Prikupna knjiga v opravi Franka Vecchieta nosi naslov »Snegovi Edena« in obsega kratek roman v modernem, nekam skoraj nerebulovskem slogu, zasoplo, sveže, zanimivo, posebno ker gre za roman iz naših dni tu v Trstu in v bližnji Istri. Poleg tega kratkega romana pa obsega knjiga še celo vrsto novel, od katerih je posebej zanimivo razmišljanje o slovenskem romanu, daljšo lirsko-filozofsko novelo z motivom Adama in Eve in zbirko preko dvajsetih črtic z naslovom Snegovi Edena, ki je najbrž prva

v slovenski literaturi, ki je v celoti posvečena — pohodom na gobe! Seveda so te gobe bolj poslastica za literarne kot pa za kulinarčne sladokusce, in kdor ve, da je moč Rebulove kratke proze v njeni izjemni senzitivni lirčnosti, si lahko predstavlja, da gre tu za ne samo nenavaden motiv, marveč tudi za izbrano literarno obdelavo, ki ji ne manjka niti filozofskega podtona.

Opozoriti je treba tudi na vrsto drugih sodobno zastavljenih novel, ki so skoraj vse zadržane v našem času in naših razmerah. Skratka, morda lahko rečemo, da bo ta novi Rebula tudi za njegove poznavalce tokrat odkritje. Knjigo je izdala koprška založba Lipa.

—o—

Nova št. mesečnika »Dan«

Nova, 64. in 65. številka mesečnika »Dan« obvešča bravce, zakaj je izšla po nekoliko daljšem premoru — namreč zaradi težav pri tiskanju. Doslej se je tiskal mesečnik v Vidmu, vendar je to povzročalo razne težave, zato se bo odslej tiskala v neki pred kratkim ustanovljeni tiskarni v Trstu.

Vsebina je tokrat bolj politične narave. Boris Race piše pod naslovom »Pričakovanje ukrepov« o zahtevah Slovencev na Tržaškem po osimski pogodbi, zlasti v zvezi z industrijsko prostorno na Krasu. Bojan Brezigar piše pod naslovom »Pravica do materinščine« o novi šoli v Ukvah, ki jo bo plačala tirolska dežela. Bogo Samsa je prispeval uvodnik »Meja povezuje«, Sergij Premru obuja ob obletnici spomin na potres v Furlaniji. Naivnež obravnava žensko enakopravnost z »drugacnega« zornega kota, Karel Šiškovič in Marija Krmec se spominjata vsak v svojem članku medvojnega nacistično-fašističnega terorja nad vaščani Črnega Kala in Gabrovice, Mario Magajna opisuje in prikazuje v fotografijah ljudski folklorni praznik »maj« v Boljuncu, Zdenko Hvala razpravlja o planetih Ju-

(Dalje na 7. strani)

Zadnja številka »Mladike«

Naj začnemo poročilo o tej novi številki Mladike s spominom na njenega ustanovitelja in dolgoletnega urednika prof. Jožeta Peterlina, z besedami, ki jih je hpregovoril o njem 13. junija v Dvorani Slovenske prosvete, ko so mu odkrili snominski kip, pesnik in pisatelj Vinko Beličič, in ki jih ponatiskuje ta številka. Rekel je med drugim »Odveč bi bilo... naročati, naj se ohrani spomin na Jožeta Peterlina. Samo pomislimo, koliko mladine se je trideset povojnih let vzgajalo in oblikovalo ob njem v šoli, na dramskem odru, v Slovenskem kulturnem klubu, pri Mladiki, v Ukvah, v Dragi! Ta mladi rod bo njegovega duha še dalje vnašal v zavest zamejskih Slovencev. In tako bo spomin nanj ostal na teh tleh živ in svetel.«

Posebno aktualnost daje tej številki pogovor z Borisom Pahorjem. V intervjuju odgovarja Pahor na vprašanja o manjšinskem simpoziju v Gorici, ki ga je organizirala Slovenska skupnost in na katerem je kot podpredsednik Združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur nastopil tudi on, o naši slovenski in drugih manjšinah, o šoli in dijakih, o tem kaj piše, o

prihodnji številki Zaliva, o svojih številnih prijateljih po Evropi in kritično o Kocbeku ob izidu dveh knjig njegovih zbranih pesmi.

Alojz Rebula je objavil nekako elegijo »Nad Miramarom«, ki jasno razodeva klasični izvor njegove pesniške kulture.

Dalje poroča ta Mladika o Slovenskem taboru v Doberdolu, navaja pod naslovom »Prava kultura je zmeraj opozicionalna« nekaj značilnih odlomkov iz govora, ki ga je imel na deželnem zborovanju v vili Manin dr. Alfeo Mizzau, odbornik za kulturo dežele Furlanije - Julijske krajine, prinaša intervju z urednikom in poživljavcem ene od mladinskih oddaj našega radia Petrom Cvelbarjem, pesem Milene Merlak »Moje kraljestvo«, članek Maksa Šaha »Majniška deklaracija in Primorska«, poročilo Iva Jevnikarja »Drobci iz manjšinskega sveta«, članek Martina Jevnikarja o ameriškem slovenskem dnevniku »Ameriška domovina«, prisrčen članek »Konec šolskega leta« v seriji »Iz dnevnika mlade družine« v rubriki »Za žene in dekleta« ter še marsikaj drugega.

Skrivnost »letečih krožnikov«

Skrivnostna zadeva s 15 konji v Cornwallu v južnozahodni Angliji je spet poživila ugibanja o letečih krožnikih. Pred nekaj dnevi so namreč našli na nekem pašniku 15 mrtvih konjev v polmeru več sto metrov. Nekaj konjev je bilo raztrganih na kose in konjska trupla so bila čudno izsušena. Nihče si ne zna razložiti, kaj se je zgodilo. Kdo bi bil mogel pobiti konje in celo raztrgati njihova trupla? Se bolj čudno pa je, kako bi jih bil mogel izsušiti. Po mnenju nekaterih je lahko to storil samo kak »negotovljen leteči predmet«, torej leteči krožnik. O letečih krožnikih poročajo zadnji čas tudi od drugod, zlasti iz Južne Amerike.

Pri vsem tem še vedno ne vemo, kaj se

skriva za pojavi letečih krožnikov. Mnogi so trdno prepričani, da so resnični, in med njimi tudi taki, ki veljajo za resne in resničljive ljudi, pa zatrjujejo — ter navajajo za to tudi dokaze — da so leteče krožnike ne le videli, ampak prišli z njimi oziroma z njihovimi posadkami z drugih svetov tudi v dotik. Nič manj pa ni takih, ki menijo, da je pripisati leteče krožnike bujni fantaziji nekaterih ljudi. Toda taki dogodki, kot je zdaj zadeva s konji v Cornwallu, daje prav bolj prvim kot drugim. Čudno je tudi to, da se oblasti, zlasti letalska ministrstva največjih držav, ki razpolagajo z največ podatki, ne izjavijo o tem vprašanju. Če bi uradno potrdila, da nimajo nikakih podatkov o letečih krožnikih in da je torej vse skupaj samo plod fantazije, bi pomirila svetovno javno mnenje in napravila konec vsem govoricam in ugibanjem. Dejstvo, da tega ne store, pa daje sklepati, da mora biti nekaj resnice v pojavu letečih krožnikov. O tem danes skoro ni več mogoče dvomiti.

Vprašanje je le, kako si naj ta pojav razlagamo. Znanost se obotavlja, da bi odgovorila na to vprašanje, dokler nima točnih podatkov letalskih ministrstev in vlad, ki razpolagajo z informacijami. Možno pa je seveda samo dvoje: ali da prihajajo leteči krožniki s kakega oddaljenega planeta v našem sončnem sistemu ali pa da prihajajo iz kakega osončja zunaj našega planetarnega sistema in v tem primeru moramo sklepati, da je civilizacija, ki pošilja leteče krožnike v vesolje, v nekaterih pogledih, zlasti o znanosti in tehniki, neskončno naprej od naše, hkrati pa tako različna, da se obotavlja stopiti v razumski stik z našo civilizacijo ali da tega iz kakršnegakoli neznanega vzroka ne more storiti. Mogoče za-

radi popolnoma drugačne organske in miselne narave tistih bitij. Tudi način vesoljskih poletov mora biti v tem primeru popolnoma drugačen, kot jih pojmujejo zdaj na Zemlji. Obiski z drugih osončij so možni le, če razpolačajo tiste civilizacije s tehniko, ki omogoča letečim krožnikom večjo hitrost, kot pa je hitrost svetlobe. Tudi to je po pojmovanju moderne znanosti možno pri ogromnih razdaljah, toda tu smo že pri skrivnostih in nerešenih ugankah moder-

Novice

V Južnem Vietnamu, ki pa je že pridružen Severnemu, se postruje politični režim in represalije proti nekdanjim nasprotnikom, ki jih pošiljajo med drugim v »prevzgojna taborišča«. Zato na desetisoče ljudi beži iz dežele, največ s čolni. Toda begunska taborišča v sosednjih nekomunističnih državah (Malaja, Singapur, Siam) so polna in beguncev noče nihče več sprejeti. Tako blodijo v čolnih ob obalah, od katerih jih odganjajo. Večje število teh beguncev so sklenile sprejeti Združene države.

—o—

V Slovenijo je prišla na obisk večja skupina ameriških Slovencev, zlasti iz Clevelanda. Slovenski tisk ji posveča precejšnjo pozornost.

—o—

Po pisanju slovenskega tiska je v Ljubljani 3.100 na črno zgrajenih hiš, predvsem seveda v predmestnih krajih. Te hiše so zgrajene na nekdanjih poljih. Zavzele so 300 hektarov, kar odgovarja 150 manjšim kmetijam ali 600 nogometnim igriščem. Oblasti ne vedo, kako bi preprečile črne gradnje, in »črnograditelji« se jim smejejo v brk, ker ni učinkovitih ukrepov.

—o—

Dosmrtna kazen za nemške teroriste

Sodišče v Düsseldorfu je obsodilo štiri teroriste, ki so krivi napada na veleposlaništvo Zvezne republike Nemčije v Stockholmu aprila leta 1975. Teroristična akcija je zahtevala štiri smrtne žrtve. Obsojenci so člani komandos »Holger Meins«. Ob napadu na nemško veleposlaništvo so zajeli 13 uradnikov in zahtevali osvoboditev 26 anarhistov skupine Baader Meinhof v nemških zaporih. Obleganje je trajalo 12 ur in se je zaključilo ob eksploziji bombe, ki je povzročila požar. Pri akciji sta izgubila življenje dva terorista in dva talca. Teroristi so danes trdili, da je policija podtaknila ogenj, da niso oni odgovorni za smrt talcev. Skupina 20 mladincev je v sodni dvorani vzklikala proti razsodbi.

Poravnajte naročnino!

ne fizike, kot so npr. takoimenovane »črne luknje« v vesoljskem prostoru, kot viri ogromne energije, istovetnost prostora in časa, spreminjanje materije v čisto energijo in obratno, parapsihologija itd. Rešitev teh ugank pa je za človeštvo na naši Zemlji še muzika bodočnosti, kot se pravi, in morda je tudi boljše tako.

—o—

Kulturne novice

NOVA ŠTEVILKA MESEČNIKA »DAN«

(Nadaljevanje s 6. strani)

pitru in Saturnu, Peter Suhadolc je prispeval reportažo z gora »Srečanje z gamsi«, Neva in Ružica Stefančič pa imata na skrbi žensko rubriko. Na koncu najdemo običajne rubrike s humoristično in satiričnim »Pikadanom« vred.

—o—

V Moskvi je umrl znani ruski pisatelj Konstantin Fedin. Nekaj njegovih del je bilo prevedenih tudi v slovenščino. Najbolj znan je bil po romanu »Nenavadno poletje«.

Po sklenitvi programskega sporazuma

(nadaljevanje s 1. strani)

ljenju. Partijsko vodstvo pa je dokazalo, da je pripravljeno tudi na tveganje osipa določenega števila svojih članov, da se le napravi korak naprej na poti zgodovinskega kompromisa.

S sklenitvijo programskega sporazuma je partija, kot smo že dejali, prevzela nase tudi del neposredne odgovornosti za njegovo izvajanje. Res je sicer, da bo za konkretno izvajanje sporazuma zadolžena zlasti vlada, a prav tako drži, da bo za njegovo uresničevanje odločilno tudi in predvsem zadržanje komunistov v parlamentu, deželah, sindikatih in v drugih množičnih organizacijah. Pri tem pa se bodo morda ob določenem trenutku številni partijski začeli spraševati, koliko časa bo treba še čakati, da bo Krščanska demokracija dovolila komunističnim predstavnikom vstop v vlado samo.

V podobnem položaju kot komunisti je tudi Krščanska demokracija, saj je znano, da so mnogi njeni člani morali »ugrizniti v kislo jabolko«, ko so slišali, da je bil skle-

njen programski sporazum in da so bili komunisti pri tem eden glavnih političnih partnerjev. Predsednik vlade Andreotti je med svojim obiskom v Parizu (v torek, 19. t.m.) francoskemu časnikarju izjavil, da programski sporazum nikakor še ni zgodovinski kompromis in da bo moralo steči mnogo vode pod mostovi Tibere, preden se bo lahko o njem govorilo. Andreotti je pojasnil, da je programski sporazum le dogovor med šestimi strankami, ki naj omogoči politično stabilnost v državi, vladi pa zagotovi operativnost.

S temi besedami se zdi, da je Andreotti zadovoljil tudi svoje francoske gostitelje, in zlasti predsednika Giscard D'Estainga, ki se je prav pred dnevi z vsem ognjem spustil v boj proti združeni levici, ki se pripravlja na morda odločilen spopad s sedanjo francosko večino.

Vsekakor bo treba v Italiji počakati na nadaljnji razvoj dogodkov, preden se bo lahko izrekla dokončna sodba o programskem sporazumu, ki pa kljub vsemu ostane eden mejnikov v italijanski povojni zgodovini.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Agent oranžne barve - 1

V zadnjem nadaljevanju smo bežno pregledali še zadnje pramene v pestri mavrici bojnih plinov. Vendar bi slika ne bila popolna, če bi ne vzeli vsaj malo pod drobnogled še kemičnega bojnega sredstva, ki so ga ZDA prav na široko uporabljale v zadnjem času. Med letom 1962 in 1970 so namreč ameriška bojna letala razbrizgala nad Vietnamom sedemdeset milijonov litrov defoliansov, to je pripravkov, ki povzročajo odpad zelenih delov rastlin. V glavnem je šlo za Agent Orange ali tudi 2,4,5 T. O

Ogromnost je odpovedala

(nadaljevanje s 1. strani)

nične rakaste tvorbe in ohromele gmote, širi se nezadovoljnost v množicah, ki poraja ekstremizme in terorizem, velika podjetja so skoro redno neizčrpen vir izgub in padajo preko podržavljenja ali državne udeležbe v breme javnosti.

Grmadenje tehnike v isti okvir in pod isto komando poraja negativne učinke tudi s čisto tehničnega stališča, kot se je pokazalo zdaj pri neznanski količini »poenotene« električne v New Yorku. Kritiki opozarjajo tudi na značilen primer ameriške obveščevalne službe CIA. Delovala je smotno, dokler je ostala v zmernih mejah. Ko pa se je začela razraščati in širiti ter je postala v pogledu proračunov, osebja in sredstev gigant, so se začeli škandali in korupcija, tam pa, kjer bi morala biti najbolj učinkovita, je odpovedala. Informacija je postala sama sebi namen, cilj je bil izgubljen izpred oči in vse skupaj se je zamočvirilo in izrodilo v boj za pozicije in oblast.

Vedno bolj se začena kazati, da ima vse svojo mejo in da se ne sme iti preko prave mere. Ideja države ni bila mišljena za kolose z desetimi in stotinami milijonov prebivalcev. Ta ideja se je rodila v grških mestnih državah in temu idealu se še najbolj približujejo današnje male države, ki odlično funkcionirajo v primerjavi z velikimi industrijskimi državami in vojaškimi velesilami. In v gospodarskem in tehničnem pogledu je ravno izpad električne v New Yorku pokazal, poleg neučinkovitosti mnogih velikih podjetij v Italiji in drugod, kako važno je ostati v pravih mejah in kako nujno je, da imamo namesto »gigantov« mnogo manjših, samostojnih central in podjetij. To je tudi bolj v skladu z demokracijo, ker omogoča neprimerno večjemu številu ljudi vplivanje na upravljanje in na odločitve.

Spričo tega je danes tudi trenutek ovrdenjenja malih narodov in malih držav. Državljeni velikih držav čutijo danes domotožje po življenju v malih državah, kjer se človek ne čuti ničev spričo gigantske koncentracije prebivalstva in politične moči. Odkrivati začena prijetnost »male domovine«, da uporabimo Kocbekov izraz.

Temu je pripisati tudi živo željo po decentralizaciji politične oblasti v obliki deželne avtonomije, kot npr. zdaj v Italiji.

zaupanju, ki so ga gojili generali strica Sama v učinkovitost tega sredstva, dovolj zgovorno priča izjava takratnega predsednika Nixona. Pripravljen je bil odpovedati se vsemu bakteriološkemu orožju in celo strupu botulinisu (petsto gramov je smrtna doza za vse svetovno prebivalstvo) v zameno za kemični arzenal, ki bi poleg nekaterih plinov vseboval tudi 2,4,5 T.

In dejansko so rezultati spektakularni: cele pokrajine brez zelenja, naravni prehranjevalni krog prekinjen. Uničen pridelek. Izginile so rastline, ki naj bi hranile živali, s katerimi se preživlja človek. Golo zemljo, ki je ne zadržuje več mreža korenin in rastlinska vlaga, odnaša veter. Drevesa v obsežnih tropskih gozdovih, ki so s svojimi košatimi krošnjami zakrivala sovražnikove premike, so ogolela. Generalom se je zazdelo, da so tik pred rešitvijo velikega vojaškega problema, ki jim je kalil sen še izza Napoleonove španske kampanje: kako bi lahko redna armada prišla do žive gibčnosti gverilske taktike. Izkazalo se je, da je bil optimizem preuranjen. Izkazalo se je tudi, da Agent Orange ni bil naperjen samo proti rastlinam, kar je sicer že samo po sebi dovolj hudo.

Surovina za 2,4,5 T je triklorfenol. Vsaka tona končnega izdelka vsebuje navadno tudi pet desetink grama dioksina. Tisti, ki so ga Američani odmetavali na vietnamske gozdove in polja, pa je vseboval kar 30 gramov dioksina na vsako tono. Vietnam je bil tako dejansko posut z dioksinom, saj ga je padlo na zelene površine in vode preko 500 kilogramov. Kaj to v resnici pomeni, nam bo dramatično postalo jasno ob izjavi Lorenza Tomatisa, direktorja oddelka za preučevanje rakotvornih snovi pri Lyonskem Centru za preučevanje rakastih obolenj: »To je tako močan strup, da si ga mnogi raziskovalci — in mednje spadam tudi sam, saj mi je končno na razpolago že poldrugo leto na policah v laboratoriju — ne upajo poizkusiti na živalih, če je rakotvoren ali ne. Odkrito povem, da ne

vem, kako naj bi z gotovostjo očistil epruvete in stekelca za mikroskopijo. Bojim se, da bi lahko kontaminiral sebe in delovne tovariše.«

Izjava je zanimiva tudi v zvezi s polemiko, ki je nastala okoli vprašanja varnostnih standardov pri razkuževanju Sevesa. Po usodni nesreči, ki je pred dobrim letom dni pognala skozi dimnike tovarne ICMESA še nedoločeno količino (in taka bo po vsej verjetnosti tudi ostala) dioksina na okoliško pokrajino, so se oblasti znašle pred vprašanjem, kolikšna je najvišja dopustna mera dioksina v človeškem okolju. Odgovor je bil neznan, toda tehniki so samovoljno izbrali mero enega dela na deset milijard kot osnovo za kriterij, po katerem so področje razdelili v cono A in cono B. Dokument NATO, ki je bil objavljen proti konsuistega meseca, je »svetoval, naj bi to najvišjo mejo zmanjšali 240 krat, torej en del na 2400 milijard. Dokument je seveda šel v pozabo in funkcionar oddelka za javno zdravstvo je kratko in malo objavil novi standard: če vsebujejo tla od enega do desetih gramov dioksina na deset milijard gramov zemlje, lahko ostanejo ljudje na svojih domovih. Naslednji mesec nov povišek najvišje dopustne mere: 10 delov na milijardo. To je 24 tisočkrat več kot je dopuščal »Dokument NATO« (listina Severnoatlantske zveze). In vendar je tudi ta dokument bil izredno optimističen, se pravi, da je najvišjo dopustno mero postavljaj še vedno veliko previsoko. Mnenje Nore Frontali od toksikološkega in higienskega oddelka najmerodajnejše italijanske ustanove, namreč Istituto superiade della Sanità (Višji zdravstveni inštitut): otrok, ki tehta 15 kilogramov, sme dnevno zaužiti največ 1,5 milijoninke grama, to je milijonkrat manjšo dozo od tiste, ki so jo najavile deželne oblasti.

Konec aprila letos je zdravstveno ministrstvo organiziralo v Rimu simpozij o dioksinu. Citirali bomo samo mnenje predstavnika Svetovne zdravstvene organizacije: »... ni mogoče določiti meje, pod katero ne bi prišli do veljave učinki kronične izpostavljenosti človeških bitij nizkim dozam dioksina.« Z drugimi besedami: neškodljiv je samo dioksin, ki ga ni...

S.M.

Nogomet v Združenih državah

V nasprotju z raznimi glasovi postaja nogomet v Združenih državah vse bolj priljubljen in razširjen šport. Tam mu pravijo »soccer«, ker pravijo football nekemu drugemu sportu. Danes igrajo nogomet že skoro vsepovsod v Združenih državah, najbolj pa se je priljubil na severnozahodni pacifiški obali, v Kaliforniji, Texasu, Floridi, Minnesoti, severni Virginiji in v predmestjih New Yorka. V nekem predmestju Rochestra v državi New York so bila pred časom štiri igrišča za baseball in nobenega nogometnega igrišča, zdaj pa so tam tri nogometna igrišča in samo eno igrišče za baseball. Zanimivo je, da postaja nogomet zelo priljubljen pri belem prebivalstvu, skoro nič pa še ni razširjen med črnci, kar ima sociološki vzrok. Nogomet igrajo namreč Američani iz veselja, medtem ko se da veliko zaslužiti pri pravih profesionalnih športih, kot so baseball, football in boks. Črnski mladeniči vidijo v profesionalnih športih edino možnost, da se rešijo iz svojih mestnih getov in zato jih nogomet ne mika. Razen tega nogometnih tekem še ne prenašajo po televiziji in tako prebivalstvo v mestih

še ne pozna dovolj nogometa, ki je razširjen v predmestjih, kjer živi belo prebivalstvo, ki se je umaknilo iz mest v zelenje.

Nogomet ima že veliko ljubiteljev tudi v Kanadi, zlasti v Torontu. Tam sestavljajo nogometna moštva največ Hrvati, vedno bolj pa se pridružujejo drugi. Nogomet priporočajo tudi ameriški vzgojitelji, mladini pa ugaja, ker je bolj dinamičen in razgiban kot baseball ali fottball, kjer igralci največ časa stojijo in čakajo na sodnikove odločitve, medtem ko morajo pri nogometu venomer tekati in so tako vedno v gibanju, kar je najbolj zdravo. Vzgojitelji tudi opozarjajo, da je nogomet bolj primeren za množični šport, ker se lahko v njem uveljavljajo in ga igrajo ravno mladeniči normalne rasti, medtem ko išče košarka samo abnormalno visoke igravce, in enako tudi nekateri drugi športi, ki zato nikakor ne morejo postati resnično množični in ljudski.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Russetti 14 - tel. 77-21-51